

בס"ד. שיחת ש"פ במדבר, מבה"ח וער"ח סיון, ה'תשי"ט.

בלתי מוגה

א. בהתחלת הפרשה מדובר אודות הציווי למנות את בני, והכתוב מדגיש שציווי זה נאמר "במדבר סיני".

ועד"ז מצינו בכמה פרשיות שהכתוב מציין את המקום שבו נאמרה פרשה זו, אף שלכאורה אין הדבר נוגע.

ובפרט בנדו"ד אינו מובן מדוע נאמר בכתוב "במדבר סיני":

פרשה זו באה בהמשך לפרשיות בהר ובחוקותי, והרי בתחלת פרשת בהר נאמר כבר "וידבר גו' בהר סיני", ובינתיים לא מצינו עוד מסע בהליכת בני.

ונמצא, שמ"ש בהתחלת פרשתנו "וידבר גו' במדבר סיני" — לא זו בלבד שלכאורה לא נוגע המקום שבו נאמרה פרשה זו, אלא יתירה מזה, שתיבות אלו מיותרות, כיון שיודעים כבר שבנ"י היו במקום זה.

ב. ועד"ז מצינו בפרשת יתרו' בנוגע לקבלת התורה — "בחדש השלישי גו' ביום הזה (ר"ח) באו מדבר סיני":

לכאורה אינו מובן: (א) למאי נפק"מ לידע המקום שבו ניתנה התורה? (ב) כיון שבלאה"כ צריך להזכיר בהמשך הפרשה אודות הר סיני — "כי ביום השלישי ירד ה' .. על הר סיני והגבלת את העם .. הגבל את ההר וקדשתו"², א"כ, מהו הצורך להזכיר מיד בהתחלת הפרשה "באו מדבר סיני"?

ועכצ"ל, שנוגע להדגיש את הענין ד"במדבר סיני" בשייכות לקבלת התורה, שלכן מדגישים זאת מיד בהתחלת ההכנה לקבלת התורה, עוד לפני שלשת ימי הגבלה, תיכף בר"ח, כיון שזוהי ההכנה העיקרית לקבלת התורה.

ג. השם "סיני" הוא אחד מחמשה שמות³. וכיון שנקרא בכתוב בשם "הר סיני", מובן, שעיקר ההכנה לקבלת התורה מתבטאת בהענין ד"סיני" דוקא.

(3) שבת פט, סע"א ואילך. שמו"ר פ"ב,

ד.

(1) יט, א ובפרש"י.

(2) שם, יא ואילך.

אודות השם סיני אמרו חז"ל⁴ "שירדה שנאה לעכו"ם עליו". ומזה מובן, שהתחלת ההכנה לתורה היא — השנאה לעניני העולם⁵.

ודלא כדעת הטועים שיכולים להיות שני הענינים: גם "געשמאָק" (נועם ועריבות) בעולם, וגם "געשמאָק" בתורה. — האמת אינו כן, אלא כפי שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶ בשם ספרי מוסר⁷: כאשר לא תשכון אש ומים בכלי אחת, כן לא תשכון בלב המאמין אהבת ה' ואהבת עולם הזה. הן אמת שהתורה יש לה מקום גם בשכל אנושי, שהרי "היא חכמתכם ובינתכם (גם) לעיני העמים"⁸, וכמו"כ בענין קיום המצוות, שגם שכל אנושי מסכים על זה,

— לא מבעי המצוות ד"משפטים", שגם אלמלא ניתנה תורה הי' השכל מחייבם, אלא אפילו המצוות ד"עדות", ואפילו המצוות ד"חוקים" שאין עליהם טעם ע"פ שכל, הרי כיון שבנוגע לחלק מן המצוות מסכים השכל שהם דברים ישרים, הנה בידעו שכולם "ניתנו מרועה אחד"⁹, מוכרח הוא להודות שגם המצוות שאינו מבין אותם הם בודאי חוקים ישרים, ומה שאינו מבין אותם, עליו לתלות שזהו מצד קוצר המשיג — אבל אעפ"כ, ראשית ההתחלה בתורה היא — היציאה משכל אנושי ו"הנחות העולם".

וכמבואר בתניא¹⁰ בנוגע לנפש האלקית ונפש הבהמית, שהם באופן ד"לאום מלאום יאמץ"¹¹, "כשזה קם זה נופל כו"¹², ולכן צריכה להיות הנפילה דנפש הבהמית.

ואע"פ שגם נה"ב יש לה מוחין, וא"כ, יכול השכל דנה"א להסביר להשכל דנה"ב, ועי"ז לפעול גם על המדות דנה"ב, ואכן התכלית היא לא לבטל את נה"ב, אלא לבררה ולזככה, כמ"ש¹³ "בכל לבבך", "בשני יצריך"¹⁴ — הנה כל זה הוא לאחרי שפועלים תחילה ביטול ושבירה כללית בנה"ב, שכן, הבנין דנה"ב הוא ענין בלתי־רצוי, כמארז"ל¹² "לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים", ולכן, לכל לראש יש לפעול

(9) חגיגה ג, רע"ב.

(10) פי"ג.

(11) תולדות כה, כג.

(12) פרש"י עה"פ. וראה פסחים מב, ב.

וש"נ.

(13) ואתחנן ו, ה.

(14) ברכות נד, א (במשנה). ספרי ופרש"י

עה"פ.

(4) שבת שם.

(5) ראה לקו"ת פרשתנו ב, ג. טו, ג. וראה

גם שיחת ש"פ במדבר, מבה"ח וער"ח סיון תשט"ז ס"ו (תו"מ ח"ד ע' 80). וש"נ.

(6) אג"ק שלו ח"ב ס"ע רפח. סה"מ

הי"ש ע' 76.

(7) ראה חובת הלבבות שער ח פ"ג אופן

כה.

(8) ואתחנן ד, ו.

בנה"ב ביטול ושבירה כללית, ולאח"ז יכולה להיות העבודה דבירור נה"ב, ועד לעבודה ד"בכל לבכך", "בשני יצריך".

ד. בכל ענין, הרי לתלמידי התמימים נאמרים הדברים בגלוי.

ובנדו"ד — ידועה השיחה¹⁵ שאמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, המייסד של תומכי תמימים, לתלמידי התמימים, ובנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, נתנה להעתיקה ולפרסמה, בענין "כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו"¹⁶, היינו, שצריך להתנתק ("אָפּזאָגן זיך") מכל עניני העולם.

ולהעיר:

גט כריתות אינו ענין של שנאה, ואדרבה — ישנה מצות אהבת ישראל לכל אחד מישראל, ובפרט לאשתו שנתגרשה, וכסיפור הידוע במדרשי חז"ל¹⁷, אבל אעפ"כ, הרי זה מצב של כריתות לגמרי, "אינגאנצן אָפּגעשניטן דערפון", כך, שאין שייכות ביניהם כלל.

וענין זה דורשים מתלמידי התמימים:

יש ענינים שאמנם לא צריך לשנוא אותם, אבל אעפ"כ, בהזמנים שיצא למלחמת בית דוד, שאז צריך להקדיש את עצמו לגמרי למלחמה זו, עליו לכתוב "גט כריתות" לכל ענינים אלו, לנתק עצמו מהם.

ובלשון הכתוב¹⁸: "האומר לאביו ולאמו גו' ואת אחיו לא הכיר ואת בניו לא ידע", אע"פ שע"פ תורה צריכה להיות אהבה אליהם. וע"ד שמצינו בשו"ע¹⁹ שאסור לנשק בניו הקטנים בבית-הכנסת ובית-המדרש, והיינו, שכאשר נמצאים במקום שבו צריכים להיות עסוקים באהבת הוי', אין מקום לערב בזה אהבת בניו הקטנים.

אמנם, יש ענינים שבנוגע אליהם לא מספיק לכתוב "גט כריתות", אלא צריכה להיות שנאה אליהם — שזהו"ע "סיני", "שירדה שנאה לעכו"ם עליו", שנאה לעניני העולם.

וכאמור, זהו אחד הענינים העיקריים — התנאי הראשון בהתחלת ההכנה לקבלת התורה.

15) שיחת שמח"ת תרס"א (לקו"ד ח"ד) שפשו, ב ואילך. סה"ש תש"ב ס"ע 141
 פ"ז, ג. ויק"ר פל"ד, יד. 18) ברכה לג, ט. וראה גם תו"מ חכ"ב ע' 291. וש"נ.
 16) רמ"א ושו"ע אדה"ז או"ח רסצ"ח.
 17) שבת נו, א. וש"נ.
 18) וראה גם תו"מ ח"ד ס"ע 285 ואילך. וש"נ.
 19) ירושלמי כתובות פ"א ה"ג. ב"ר

ה. ועפ"ז יובן גם מש"נ בפרשתנו "וידבר גו' במדבר סיני":
 בענין הפקודים, מנין בני" — נכללים כל בני", אפילו הפחות
 במדרגה, ועד שאפילו נושא פסל מיכה²⁰ נכלל גם הוא במנין בני"²¹.
 ואע"פ שבשביל מנין בני" אין צורך במדרגה נעלית, וכנ"ל
 שאפילו הפחות שבפחותים נכלל במנין בני", מ"מ, ההכנה לזה היא —
 "במדבר סיני", "שנאה לאומות העולם", ולאחרי שישנו ענין השנאה
 לאוה"ע, אזי מונים אותו בין בני".

והענין בזה: מנין בני" הוא התחלת העבודה ד"עשה טוב", ואילו
 השנאה לאוה"ע ענינה "סור מרע". וסדר העבודה הוא — תחילה "סור
 מרע", שהו"ע היציאה מעניני העולם, ואח"כ "עשה טוב", שהו"ע מנין
 בני".

ו. וזהו גם תוכן כללות הפסוק — "וידבר גו' במדבר סיני באוהל
 מועד באחד לחודש השני גו'":

"מדבר סיני" ו"אוהל מועד" — הם ב' מדרגות (כמבואר
 בלקו"ת²²), שהם דוגמת ענינם של ב' החדשים ניסן (חודש הראשון)
 ואייר (חודש השני), שניסן ענינו "סור מרע", ואייר ענינו "עשה טוב"²³.
 וזהו גם מש"נ "בחודש השני" — שכולל גם חודש הראשון.
 ועי"ז באים לחודש השלישי — קבלת התורה.

וזהו שקורין פרשת במדבר קודם חג השבועות²⁴ — כיון שבה
 כלולים ב' אופני העבודה דחודש הראשון וחודש השני, שעל ידם באים
 לחודש השלישי²⁵.

ז. ויש להוסיף, שהאמור לעיל בענין השנאה לאוה"ע ושבירת
 נה"ב כו', מתאים גם לתוכן המאמר²⁶ "תוקפא דגופא חולשא דנשמתא,
 חולשא דגופא תוקפא דנשמתא".

ואין זה בסתירה לתורת הבעש"ט²⁷ על הפסוק²⁸ "עזוב תעזוב עמו",

כי²⁹:

(20) ראה שמו"ר פכ"ד, א. וש"נ.
 (21) ראה גם תו"מ חכ"ב ע' 316. וש"נ.
 (22) פרשתנו ב, ד.
 (23) ראה גם לקו"ת שם ג, א.
 (24) רמב"ם הלי' תפלה פי"ג ה"ב. טשו"ע
 אור"ח סתכ"ח ס"ד.
 (25) חסר קצת (הנו"ל).
 (26) ראה זח"א קפ, ב. קמ, ב. סה"מ
 תש"ט ס"ע 63.
 (27) ראה כתר שם טוב בהוספות סכ"א.
 וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח שבט).
 (28) משפטים כג, ה.
 (29) ראה גם תו"מ ח"ז ע' 300 ואילך.

ידוע שבכל דבר יש שני ענינים: גוף ונפש. וכמו"כ ישנם ב' ענינים אלו בגוף האדם: גוף הגוף ונפש הגוף.

גוף הגוף היינו מציאות הגוף כפשוטו, רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו כו'; ונפש הגוף היינו החיות והלהט ("דער קאָך") שבענין הגופניות — לא מצד התועלת שבדבר למציאות הגוף, אלא מצד הגשמיות עצמה, שהחיות שלו היא בהגשמיות כשלעצמה.

ומצד הנפש שבגוף — נעשית ההנהגה שמקלקלת לא רק לרוחניות, אלא גם לבריאות הגוף, ובאופן של ירידה מדחי אל דחי כו', וע"ד מארז"ל³⁰ הידוע בענין בן סורר ומורה שזולל וסובא, ש"נידון על שם סופרו".

ועל זה אמרו "תוקפא דגופא" — התוקף בהחיות של הגוף, נפש הגוף — "חולשא דנשמתא"; משא"כ בנוגע לגוף הגוף — הנה על זה נאמרה תורת הבעש"ט שצריכה להיות ההנהגה באופן ד"עזוב תעזוב עמו"³¹.

ח. והנה, נתבאר לעיל³² שאצל תלמידי התמימים לא שייך הענין ד"עמל מלאכה" — שהו"ע עבודת הבירורים שהיא באופן של עמל ויגיעה עצומה, להלחם עם ההעלמות וההסתרים שבעולם — שהרי עניני העולם אינם צריכים להיות מלכתחילה בד' אמותיהם, אלא כל עבודתם היא ב"עמל תורה". ועז"נ³³ "לא ראה עמל בישראל", כמבואר במאמר משנת תרס"ט³⁴ ששלילת ה"עמל" בבחי' ישראל היא רק בנוגע לעמל שלמטה מעמל תורה, אבל "עמל תורה" הוא תכלית המעלה.

אמנם, כיון שיש להם כח עבור "עמל מלאכה" (שאינם עוסקים בו) — עליהם לנצל כח זה עבור "עמל תורה":

העבודה ד"עמל מלאכה" היא באופן שכל זמן שנשאר ענין לא טוב (העלם והסתר כו'), הרי זה מצב בלתי-רצוי, וצריכים להוסיף ב"עמל מלאכה" ולבטל את ההעלם וההסתר, "ברעכץ וועלט".

ותנועה זו שב"עמל מלאכה" צריכה להיות גם אצל תלמידי התמימים בעבודתם ב"עמל תורה" — לבטל ("ברעכץ") את כל ההגבלות וללמוד תורה באופן של בלי גבול.

(33) בלק כג, כא.

(34) ד"ה לא הביט און ביעקב (סה"מ

תרס"ט ע' רי ואילך). וראה גם ד"ה זה דייב תמוז שנה זו (תור"מ חכ"ו ע' 61 ואילך).

(30) סנהדרין עא, סע"ב (במשנה). וש"נ.

(31) ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 806. ועוד.

(32) שיחת ש"פ בחוקותי ס"ה (לעיל ע')

אבל, כל זה צריך להיות מתוך "סדר" — שמירת סדרי הישיבה ושמירת בריאות הגוף, כנ"ל בענין "עזוב תעזוב עמו", ובזה גופא צריך להיות הענין ד"ופרצת" בתורה³⁵, ועד ל"נחלה בלי מצרים"³⁶.

* * *

ט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה צאינה וראינה.

* * *

י. יום השבת — "מיני' מתברכין כולהו יומין"³⁷, ובכללם גם חג השבועות, "זמן מתן תורתנו", שניתנה בזכות ה"ערבות" של הילדים³⁸. וכיון שנמצאים כאן קבוצות ילדים שבאו מכמה ערי השדה — יאמרו "לחיים" וינגנו ניגון (וצוה שגם כל הילדים יאמרו "לחיים").

* * *

יא. בתפלת מנחה מתחילים לקרוא "נשא את ראש". ועד"ז נאמר גם בפ' בחוקותי³⁹: "ואולך אתכם קוממיות", "בקומה זקופה"⁴⁰, "כשתי קומות"⁴¹.

וצריך להבין: "קומה זקופה" היא לכאורה ענין של חסרון, כמארז⁴² "המהלך בקומה זקופה וכו'", וכיצד יתכן שיהי' זה ענין של ברכה?

ועצכ"ל, שיש ב' אופנים ב"קומה זקופה": (א) "קומה זקופה" שבאה מצד מציאות וישות. (ב) "קומה זקופה" שבאה מצד תכלית הביטול, היינו, שמצד גודל הביטול כ"כ עד שאינו מציאות לעצמו כלל, אלא כל מציאותו היא המציאות דאלקות, הרי גם ההגבהה שלו היא הגבהת האלקות.

וע"ד המבואר במאמרי אדמו"ר הזקן משנת תקס"ג⁴³, בנוגע לדברי רשב"י "ראיתי בני עלי' . . אם שנים הן אני ובני הן כו"⁴⁴, "אנא סימנא בעלמא"⁴⁵, "מאן פני האדון הוי' דא רשב"י"⁴⁶ — שהתנשאות זו באה

41) ב"ב עה, א. וש"נ.

42) ברכות מג, ב.

43) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קו.

וראה גם תר"מ ח"ז ע' 52. וש"נ.

44) סוכה מה, ב.

45) זח"א רכה, א.

46) זח"ב לח, א.

35) ראה משיחת ש"פ קדושים, מבה"ח

אייר שנה זו (לעיל ע' 266 ואילך). וש"נ.

36) שבת קיח, סע"א.

37) זח"ב סג, ב. פח, א.

38) שהש"ר פ"א, ד (א). תנחומא ויגש ב.

39) כו, יג.

40) תו"כ ופרש"י עה"פ.

מצד תכלית הביטול, כיון שהי' מיוחד עם העצמות, כך, שההגבהה שלו היתה הגבהת העצמות.

וענין זה נעשה ע"י לימוד התורה, כי, ע"י העסק בתורה מתאחד האדם עם התורה ב"יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו כו"⁴⁷, וכיון שאורייתא וקוב"ה כולא חד⁴⁸, אזי מתאחד האדם עם עצמותו ית'.

וזוהי תכלית ירידת הנשמה למטה שהיא ירידה צורך עלי' — כמשנת"ל⁴⁹ שקודם ירידתה למטה היתה הנשמה בבחי' עומד, וע"י ירידתה למטה נעשית בבחי' מהלך, וענין ההילוך הוא שהעליות הם באופן של בלי גבול (משא"כ בעמידה, שאף שיש בה עליות, הרי העליות הם בהגבלה), והרי אמיתית ענין הבלי גבול הוא רק עצמותו ית', ולכן, ע"י עסק התורה שעל ידה נעשית ההתאחדות עם העצמות, נעשה אמיתית ענין ההילוך, בלי גבול.

יב. וזהו גם מה ששינינו במסכת אבות⁵⁰ "חרות על הלוחות⁵¹, על תקרי חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה":

דובר כמ"פ⁵² בנוגע ללשון חז"ל "אין כו' אלא כו'", וכיו"ב, שמשמעות הדברים היא, שבפשטות, ע"פ שכל, אכן לא יכולה להיות מציאות כזו, ולאח"ז מוסיפים "אלא כו'", שבפיסקא זו חוזר מהסברא הקודמת, כדרך הש"ס.
ועד"ז בנדוד"ד:

ההנחה הראשונה מצד השכל היא — "אין לך בן חורין", היינו, שאין מציאות של בן חורין, כי, כל מציאות היא מוגבלת, וגם אורות היותר נעלים הם בהגבלה, ועד שגם אור הבלי גבול הוא מוגבל⁵³, ובמילא אין לך חירות אמיתית.

ואח"כ מוסיף ומחדש — "אלא מי שעוסק בתלמוד תורה":
כאשר יהודי עוסק בתורה, ובאופן ד"חרות על הלוחות", שהו"ע אותיות החקיקה, היינו, שהתורה נעשית חקוקה בו, כך, שהוא והתורה

(51) תשא לב, טז.

(52) ראה תו"מ חכ"ד ס"ע 262 ואילך. וש"נ.

(53) ראה סה"מ אעת"ר בתחלתו. קונטרסים ח"ב שכב, א. תרצ"ז ע' 154. ועוד.

(47) תניא פ"ה.

(48) ראה לעיל ע' 263 הערה 82. וש"נ.

(49) ד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י

דש"פ בהר (לעיל ע' 271 ואילך). וש"נ.

(50) פ"ו (שלומדים בשבת זז) מ"ב.

נעשים חד, "תורתו"⁵⁴ — הנה ע"י התאחדותו עם התורה שהיא חד עם קוב"ה, נעשה "בן חורין", כיון שמציאותו נעשית מציאות העצמות, שהוא הבלי גבול האמיתי.

יג. יום הש"ק זה הוא שבת מברכים חודש סיון.
הנקודה התיכונה של חודש סיון היא — קבלת התורה.
והרי "חייב — וזכאי — אדם לומר בלשון רבו"⁵⁵:
יתן השי"ת שנזכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות⁵⁶.

56) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ש תשי"ז
בתחלתה (תו"מ ח"כ ע' 38). וש"נ.

54) תהלים א, ב. וראה ע"ז יט, א.
55) ברכות מז, א. וש"נ.